

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Тернопільський національний економічний університет

Юридичний факультет

Кафедра конституційного, адміністративного та
фінансового права

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни: «Господарське право»

на тему:

„Правове регулювання реєстрації суб'єктів
господарювання”

Студента 3 курсу ПР - 31 групи
Галузь знань 0304 «Право»
Напрямок підготовки 6.030401
«Правознавство»
Фрицького О.В.
Керівник: к.ю.н., доц. Вербіцька М.В.

Національна шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії

_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

ТЕРНОПІЛЬ – 2018

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Поняття й основні етапи реєстрації суб'єктів господарювання.....	5
1.1. Поняття державної реєстрації суб'єктів господарювання.....	5
1.2. Основні етапи створення суб'єктів господарювання.....	16
Розділ 2. Правове регулювання порядку державної реєстрації суб'єктів господарювання.....	21
2.1. Порядок Державної реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності - юридичної особи.....	21
2.2. Документи, що подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи.....	28
Розділ 3. Особливості діяльності Державної реєстраційної служби України.....	33
Висновки.....	36
Список використаних джерел.....	38

ВСТУП

Життя сучасного суспільства важко уявити без таких учасників відносин, як юридичні особи або фізичні особи-підприємці. Відповідно до Цивільного кодексу України «Юридичною особою є організація, створена і зареєстрована у встановленому законом порядку», а «Фізична особа здійснює своє право на підприємницьку діяльність за умови її державної реєстрації в порядку, встановленому законом». Тобто, для зайняття господарською, в тому числі підприємницькою діяльністю, а непідприємницьким організаціям - для зайняття статутною діяльністю, необхідною умовою є набуття статусу юридичної особи, а фізичним особам – статусу підприємця. Для цього необхідна їх державна реєстрація. Таким чином, процес державної реєстрації є головним процесом легалізації діяльності суб'єкта господарювання. Тому від того, які умови легалізації визначить держава, залежать, в першу чергу, темпи розвитку економіки, підприємництва та вирішення соціальних проблем.

Значним кроком в удосконаленні інституту державної реєстрації суб'єктів господарювання стало оновлення законодавства у цій сфері, яке розпочалося у 2004 році. Воно було спрямовано на створення спрощеної та більш упорядкованої системи державної реєстрації суб'єктів господарювання. Зокрема, у 2004 році набрали чинності Господарський та Цивільний Кодекси України, Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців». При цьому, процес удосконалення правового регулювання реєстрації триває до тепер, шляхом прийняття низки законів, спрямованих на подальше спрощення започаткування та ведення бізнесу.

Хоча сьогоднішнє законодавство має низку важливих положень, що принципово відрізняють діючий порядок реєстрації юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців від існуючого раніше, разом з тим існують деякі законодавчі

колізії, що вимагають свого вирішення, оскільки їхнє застосування на практиці викликає численні труднощі.

Таким чином, дослідження правового регулювання державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності є актуальним і доцільним.

Відзначимо, що значний внесок в розробку правових основ державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності зробили такі вчені, як: О.М. Вінник, М.П. Гурковський, О.О. Квасніцька, В.В. Лисенко, С.В. Несинова, Н.А. Ноздрачев, О. Саніахметова, та інші.

Метою курсової роботи є дослідження правового регулювання реєстрації суб'єктів господарювання.

Об'єктом дослідження є правове регулювання реєстрації суб'єктів господарювання.

Предметом дослідження є особливості правового регулювання реєстрації суб'єктів господарювання.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких завдань:

охарактеризувати поняття державної реєстрації суб'єктів господарювання;

вивчити основні етапи створення суб'єктів господарювання;

проаналізувати порядок державної реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності - юридичної особи;

вивчити документи, що подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи ;

дослідити особливості діяльності Державної реєстраційної служби України.

Курсова робота складається зі вступу, трьох розділів з підрозділами, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ Й ОСНОВНІ ЕТАПИ РЕЄСТРАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.1. Поняття державної реєстрації суб'єктів господарювання

Державна реєстрація суб'єктів підприємництва – це публічне засвідчення факту набуття ними підприємницької правосуб'єктності шляхом унесення відповідного запису до Єдиного державного реєстру юридичних і фізичних осіб-підприємців, згідно із Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб і фізичних осіб підприємців (далі – Закон про держреєстрацію).

Правове регулювання державної реєстрації підприємців в Україні охоплює таке:

- а) створення єдиної системи уповноважених органів виконавчої влади, що здійснюють державну реєстрацію СПД;
- б) визначення кола суб'єктів підприємницької діяльності, які підлягають державної реєстрації;
- в) законодавче закріплення єдиних правил, що регулюють порядок державної реєстрації СПД;
- г) визначення підстав відмови в державній реєстрації;
- д) установлення відповідальності за порушення порядку державної реєстрації.

Державна реєстрація СПД має на меті таке:

- легальне закріплення статусу підприємця;
- здійснення попереднього державного контролю за діяльністю СПД;
- формування інформаційного ресурсу за допомогою внесення до Єдиного державного реєстру передбачених відомостей;
- установлення оподаткування;
- статистичний облік для застосування певних заходів регулювання економіки на макроекономічному рівні[16, с. 75-79].

У наукових джерелах щодо сутності державної реєстрації зазначено таке:

– «змістом державної реєстрації є спеціальна фіксація підприємницької правосуб'єктності фізичних осіб і організацій. Держава в особі реєструючого органу перевіряє наявність передбачених законом підстав для визнання за особою, яка звернулася, підприємницької правосуб'єктності»;

– «державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності – це передбачений законом порядок дій, що вчиняються органом державної реєстрації з метою фіксації юридичних фактів, що відображають виникнення, зміну або припинення статусу суб'єктів підприємницької діяльності»;

– «державна реєстрація підприємців – має правовстановлююче значення для визнання за особою статусу підприємця. Це юридичний факт на підставі якого і з моменту якого за особою визнається правове становище підприємця. Незареєстроване підприємництво в Україні законом заборонено і утворює склад правопорушення, яке передбачає юридичну відповідальність»;

– «державна реєстрація – це обов'язкова умова здійснення всіх видів підприємницької діяльності кожним суб'єктом підприємництва, що означає необхідність проходження ним певної процедури, яке підтверджується свідоцтвом про реєстрацію» [15, с. 33-38].

Одним із засобів регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання є державна реєстрація суб'єктів підприємництва, визначення поняття якої закріплено у Законі України від 15 травня 2003 р. Державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності є обов'язковою умовою реалізації права на здійснення підприємницької діяльності.

Реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності бере свій початок ще в ХУІІ ст. і виникла з поліцейсько-фіскальною метою. Не викликає сумнівів, що її «поліцейське» значення зберігається й досі. У деяких країнах існує боротьба між дозвільною системою створення юридичних осіб і явочною. Найбільше застосування в законодавстві і на практиці іноземних держав отримав явочно-нормативний спосіб створення юридичних осіб. Суть явочної системи полягає у

встановленні законом певних умов, яким юридична особа має відповідати. Виконання цих умов суб'єктом господарювання надає останньому право на внесення його до реєстру. Із внесенням до реєстру суб'єкт підприємницької діяльності отримує можливість здійснювати господарську діяльність без будь-якого акту з боку держави.

Таким чином, суб'єкт господарювання приходить до реєстрації не з проханням (дозволом), а з правом на своє існування як юридична особа.

Вільне створення, передусім, торгових, а потім і цивільних товариств з правами юридичної особи визнано Французьким цивільним кодексом. Французький Закон про асоціації від 1 липня 1901 р. передбачив вільне створення союзів некомерційного характеру без попереднього дозволу на підставі заяви, зробленої префектурі.

Державна реєстрація є однією з основних умов існування юридичної особи, оскільки тільки з цього моменту вона набуває відповідного статусу та може вступати у правові відносини. Згідно із ст. 4 згаданого Закону України, державна реєстрація юридичних осіб - це засвідчення факту створення або припинення юридичної особи, а також вчинення інших реєстраційних дій шляхом внесення відповідних записів до Єдиного державного реєстру.

Як слушно зазначає О.М. Вінник, функцією державної реєстрації є не тільки виявлення державою платників податків та інших обов'язкових платежів, здійснення державного контролю за виконанням умов ведення підприємницької діяльності і боротьби з незаконним підприємництвом, а й створення так званої прозорості ринку, тобто можливості не лише для держави, а й для інших учасників ринкових відносин дізнатися про своїх майбутніх партнерів і контрагентів, виробників продукції (товарів), емітентів цінних паперів тощо. Для того, щоб державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності виконувала всі згадані функції, включаючи й останню, необхідно забезпечити повноту, публічність, загальновідомість і доступність відомостей такої реєстрації [14, с. 131-135].

Закон про державну реєстрацію регламентує не тільки процедуру державної реєстрації створення юридичної особи, а й інші процедури вчинення реєстраційних дій, в тому числі процедури припинення юридичної особи та внесення відповідних записів до Єдиного державного реєстру. Законодавець не дає прямої відповіді на питання, в якій мірі інші процедури вчинення реєстраційних дій, крім державної реєстрації створення юридичної особи, є обов'язковими для суб'єктів, для яких прийнято спеціальні закони. Однак однією з цілей Закону про державну реєстрацію є запровадження Єдиного державного реєстру усіх юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців, зареєстрованих в Україні. Виходячи з цього, для забезпечення достовірності відомостей Єдиного державного реєстру зареєстровані за його процедурою юридичні особи повинні також дотримуватись положень згаданого Закону щодо проходження визначених у ньому процедур (і не лише процедури державної реєстрації створення), оскільки такі процедури тягнуть за собою зміни в Єдиному державному реєстрі [13, с. 27-30].

У деяких випадках закон встановлює реєстрацію не юридичної особи, а її статуту. Так, відповідно до ст. 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації», статут релігійної організації, який, відповідно до цивільного законодавства, визначає її правоздатність, підлягає реєстрації. Отже, якщо законодавчими актами, які були прийняті до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців», було встановлено, що юридична особа підлягає державній реєстрації в інших органах, то в такому випадку передувати державній реєстрації в органах державної реєстрації має погодження створення цієї юридичної особи з відповідними державними органами, які, відповідно до чинного законодавства, здійснюють державну реєстрацію. Беручи до уваги те, що регулювання процесу реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності здійснюється на нормативному рівні, успішне подолання перших кроків у господарській діяльності робить чітке усвідомлення їх змісту принципово важливим.

Набуття суб'єктом господарювання статусу юридичної особи пов'язується з його державною реєстрацією. Відповідно до Закону про державну реєстрацію, державна реєстрація юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців полягає у засвідченні факту створення або припинення юридичної особи, а також у вчиненні інших реєстраційних дій. Отже, суб'єкт підприємництва не може здійснювати господарську діяльність без проходження реєстраційної процедури.

Реєстрацію суб'єкта підприємницької діяльності у державних органах можна умовно поділити на два нерівноцінні за правовим значенням та кількістю органів види.

По-перше, вона провадиться державним реєстратором лише в одному державному органі - у виконавчому комітеті міської ради міста обласного значення або у районній у містах Києві та Севастополі державній адміністрації за місцезнаходженням юридичної особи або за місцем проживання фізичної особи – підприємця [16, с. 75-79].

Порядок проведення державної реєстрації юридичних осіб і фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності дещо відрізняється один від одного, а саме за місцем реєстрації суб'єктів підприємництва. Місцезнаходженням юридичної особи, за визначенням Закону про державну реєстрацію, вважається місцезнаходження постійно діючого виконавчого органу юридичної особи, а в разі його відсутності - місцезнаходження іншого органу чи особи, уповноваженої діяти від імені юридичної особи без довіреності, за певною адресою, яка вказана засновниками в установчих документах і за якою здійснюється зв'язок з юридичною особою. Згідно з роз'ясненням Міністерства юстиції України від 17 листопада 2003 р. № 14-34-1406 «Відносно деяких положень Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців», місцезнаходженням юридичної особи на дату державної реєстрації може бути місцезнаходження одного із засновників або місцезнаходження за іншою адресою, яка підтверджується договором, що

передбачає передачу засновнику у власність або користування приміщення, частини приміщення (договір купівлі-продажу, міни, дарування, оренди, лізингу, безоплатного користування майном, засновницький договір тощо).

Згідно зі ст. 5 Закону про державну реєстрацію, державна реєстрація фізичних осіб - підприємців проводиться державним реєстратором лише у виконавчому комітеті міської ради міста обласного значення або у районній, районній у містах Києві та Севастополі державній адміністрації за місцем проживання фізичної особи - підприємця.

Місцем проживання фізичної особи Закон про державну реєстрацію визнає житловий будинок, квартиру, інше приміщення, придатне для проживання в ньому (гуртожиток, готель тощо), у відповідному населеному пункті, де фізична особа проживає постійно, переважно або тимчасово, що є за певною адресою, за якою здійснюється зв'язок з фізичною особою - підприємцем.

У понятті «місце проживання» Закон про державну реєстрацію об'єднав два різні за правовим значенням поняття - власне «місце проживання» та «місце перебування». За визначенням Закону України від 11 грудня 2003 р. № 1382-IV «Про свободу пересування та вільний вибір проживання в Україні», місцем проживання визнається адміністративно-територіальна одиниця, на території якої особа проживає строком понад 6 місяців на рік, а місцем перебування - адміністративно- територіальна одиниця, на території якої особа проживає строком менше шести місяців на рік. Проте для державної реєстрації має значення не стільки строк проживання («постійно, переважно, тимчасово»), скільки можливість державних установ організувати «зв'язок з фізичною особою - підприємцем». Зважаючи на це, державна реєстрація фізичної особи, яка має намір стати підприємцем, здійснюється за місцем, підтвердженим відомостями про реєстрацію місця проживання, що містяться в паспортному документі особи, або місця перебування особи [12, с. 33-37].

По-друге, передбачається обов'язкове відкриття юридичною особою рахунку в установах банку та порядок його реєстрації в органах державної податкової служби, Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування та інших установах. Також відбувається отримання дозволів та виготовлення печаток і штампів.

Нерівноцінність правового значення зазначених умов реєстрації полягає у тому, що законодавство пов'язує набуття статусу суб'єкта підприємницької діяльності і відповідної праводієздатності на провадження такої діяльності не з моментом завершення реєстрації в усіх органах, а саме із моментом державної реєстрації в ЄДР і видачею відповідного свідоцтва, хоча реально після цього юридична особа не може повноцінно функціонувати.

Суб'єкт господарювання підлягає державній реєстрації як юридична особа чи фізична особа - підприємець у порядку, визначеному Законом України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців" (2003 р.).

Ч. 2 ст. 58 ГК України зазначає, що відкриття суб'єктом господарювання філій (відділень), представництв без створення юридичної особи не потребує їх державної реєстрації.

Відомості про відокремлені підрозділи суб'єктів господарювання залучаються до її реєстраційної справи та включаються до Єдиного державного реєстру в порядку, визначеному законом.

Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців (далі - Єдиний державний реєстр) - автоматизована система збирання, накопичення, захисту, обліку та надання інформації про юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців;

Поняття державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців визначено у ст. 4 Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців": державна реєстрація юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців - засвідчення факту створення

або припинення юридичної особи, засвідчення факту набуття або позбавлення статусу підприємця фізичною особою, а також вчинення інших реєстраційних дій, які передбачені цим Законом, шляхом внесення відповідних записів до Єдиного державного реєстру [10, с. 157-168].

Порядок проведення державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців включає, зокрема:

- перевірку комплектності документів, які подаються державному реєстратору, та повноти відомостей, що вказані в реєстраційній картці;
- перевірку документів, які подаються державному реєстратору, на відсутність підстав для відмови у проведенні державної реєстрації;
- внесення відомостей про юридичну особу або фізичну особу - підприємця до Єдиного державного реєстру;
- оформлення і видачу свідоцтва про державну реєстрацію та виписки з Єдиного державного реєстру.

Зміни до установчих документів юридичної особи, а також зміна прізвища та/або імені, та/або по батькові (далі - імені) або місця проживання фізичної особи - підприємця підлягають обов'язковій державній реєстрації шляхом внесення відповідних змін до записів Єдиного державного реєстру в порядку, встановленому цим Законом.

Слід зауважити також, що ч. 5 ст. 4 Закону "Про державну реєстрацію..." встановлює, що "представництва, філії іноземних компаній в Україні підлягають акредитації на території України в порядку, встановленому законом" [11, с. 59-62].

Державна реєстрація юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців проводиться державним реєстратором виключно у виконавчому комітеті міської ради міста обласного значення або у районній, районній у містах Києві та Севастополі державній адміністрації за місцезнаходженням юридичної особи або за місцем проживання фізичної особи - підприємця.

За проведення державної реєстрації справляється реєстраційний збір (ст. 10 Закону) у такому розмірі:

- за проведення державної реєстрації юридичної особи - 10 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;
- за проведення державної реєстрації фізичної особи - підприємця - 2 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;
- за проведення державної реєстрації змін до установчих документів юридичної особи, державної реєстрації зміни імені або місця проживання фізичної особи - підприємця справляється реєстраційний збір у розмірі 30% реєстраційного збору, встановленого реєстраційного збору.
- за заміну свідоцтва про державну реєстрацію у зв'язку з його втратою або пошкодженням та за видачу дублікату оригіналу установчих документів, та змін до них, засвідчених державним реєстратором, справляється реєстраційний збір у розмірі 1 неоподаткованого мінімуму доходів громадян.

Документом, що підтверджує внесення реєстраційного збору, є копія квитанції, виданої банком, або копія платіжного доручення з відміткою банку.

Державний реєстратор після внесення до Єдиного державного реєстру запису про проведення державної реєстрації юридичної особи або фізичної особи - підприємця зобов'язаний сформулювати реєстраційну справу. Реєстраційна справа має реєстраційний номер, який присвоюється при внесенні запису про проведення державної реєстрації до Єдиного державного реєстру.

Державні реєстратори використовують бланки свідоцтв про державну реєстрацію юридичних осіб та бланки свідоцтв про державну реєстрацію фізичних осіб - підприємців єдиних зразків. Ці бланки є документами суворої звітності, мають облікову серію і номер [8, с. 212-218].

Згідно зі ст. 9 Закону "Про реєстрацію..." у бланку свідоцтва про державну реєстрацію юридичної особи зазначаються: найменування юридичної особи; ідентифікаційний код Єдиного державного реєстру підприємств і організацій України; місцезнаходження юридичної особи; місце проведення

державної реєстрації; дата проведення державної реєстрації та номер запису в Єдиному державному реєстрі; прізвище та ініціали державного реєстратора; підстава, дата та номер запису в Єдиному державному реєстрі про заміну свідоцтва про державну реєстрацію (у разі проведення заміни свідоцтва).

У бланку свідоцтва про державну реєстрацію фізичної особи - підприємця зазначаються: ім'я фізичної особи - підприємця; ідентифікаційний номер фізичної особи - платника податків та інших обов'язкових платежів з Державного реєстру фізичних осіб - платників податків та інших обов'язкових платежів (далі - ідентифікаційний номер фізичної особи - платника податків) або номер та серія паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні або інші переконання відмовляються від прийняття ідентифікаційного номера, офіційно повідомили про це відповідні органи державної влади та мають відмітку у паспорті); місце проживання фізичної особи - підприємця; дата проведення державної реєстрації та номер запису в Єдиному державному реєстрі; місце проведення державної реєстрації; прізвище та ініціали державного реєстратора; підстава, дата та номер запису в Єдиному державному реєстрі про заміну свідоцтва про державну реєстрацію (у разі проведення заміни свідоцтва).

Отже, розв'язання існуючих проблем державного регулювання процесу реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності в Україні потребують розробки і реалізації заходів щодо нормативно-правового забезпечення спрощеної системи реєстрації. Втілення у життя цього завдання неможливе без усунення основних недоліків, властивих сучасному законодавству. Порядок державної реєстрації юридичних та фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності регулюється загальним і спеціальним законодавством, яке потребує врегулювання певних норм. Так, спеціальна норма, що міститься в п. 4 ст. 9 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців», встановлює обов'язок зазначення в бланку свідоцтва про державну реєстрацію фізичних осіб - підприємців ідентифікаційного номера фізичної особи. Проте існують громадяни, які через свої релігійні переконання

відмовляються від прийняття ідентифікаційного номера платника податків та інших обов'язкових платежів, що призводить до порушення вище зазначених норм Закону про державну реєстрацію. У ст. 9, 17, 21, 22, 42 Закону передбачена наявність інформації про ідентифікаційний номер фізичної особи - платника податків та інших обов'язкових платежів, зокрема, у відомостях Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців та у свідоцтві про державну реєстрацію фізичної особи - підприємця. Програмне забезпечення ведення Єдиного державного реєстру розроблене з урахуванням вимог зазначених статей, тобто державний реєстратор не може здійснювати реєстраційні дії без включення ідентифікаційного номера фізичної особи - підприємця. Оскільки тепер є непоодинокі випадки, коли за рішенням суду у паспортах громадян, які відмовляються від присвоєння ідентифікаційного номера, органами податкової служби ставиться відмітка, що цей громадянин має право здійснювати будь-які платежі без ідентифікаційного номера, то у зв'язку з цим виникає ситуація, коли державний реєстратор не може виконати рішення суду та провести відповідні реєстраційні дії без ідентифікаційного номера фізичної особи - підприємця.

До того ж аналіз конституційних норм вказує щодо існування розподілу на тих, хто виконує закон і реєструється в Державному реєстрі фізичних осіб - платників податків та інших обов'язкових платежів і тих, хто відмовляється від цього (що означає надання певних привілеїв окремим категоріям громадян залежно від їх ставлення до релігії), що це суперечить ст. 24 та ст. 35 Конституції України, де зазначено, що громадяни не можуть мати жодних привілеїв за ознакою релігійних переконань та ніхто не може бути увільнений від своїх обов'язків перед державою або відмовитися від виконання законів за мотивами релігійних переконань. Фізична особа повинна визначитися: чи бажає вона займатися підприємницькою діяльністю, чи відмовляється від ідентифікаційного номера, а також від можливості здійснювати підприємницьку діяльність через свої релігійні переконання. Тож чинним

законодавством України не встановлено особливостей та окремого порядку державної реєстрації фізичних осіб, які за релігійним переконанням відмовляються від присвоєння ідентифікаційного коду фізичних осіб - платників податків та інших обов'язкових платежів [16, с. 75-79].

Крім того, Закон про державну реєстрацію, на наш погляд, потребує внесення змін та доповнень щодо необхідності підтвердження внесення паїв, вкладів тощо у випадках, коли цього вимагає закон.

1.2. Основні етапи створення суб'єктів господарювання

Відповідно до ч. 1 ст. 55 Господарського кодексу України (далі – ГКУ) суб'єктами господарювання визнаються учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність господарських прав та обов'язків), мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством. Пункт 1 ч. 2 цієї статті зазначає, що суб'єктами господарювання є господарські організації – юридичні особи, створені відповідно до Цивільного кодексу України, державні, комунальні та інші підприємства, створені відповідно до цього Кодексу, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку [9, с. 146-150].

Тобто, як ми бачимо, передумовою реалізації права на здійснення господарської діяльності є її державна реєстрація. Ж. А. Іонова вважає, що основним призначенням державної реєстрації має бути первинна легітимація учасників господарського обігу в цілому, яка складається з трьох елементів: 1) державного обігу суб'єктів підприємницької діяльності; 2) збору публічно-достовірних даних про їх правове, майнове та організаційне становище; 3) здійснення контролю за законністю виникнення, зміни та припинення правового статусу підприємця. Верховна Рада прийняла нову редакцію Закону

України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» від 26.11.2015 р. № 835-VIII (далі – Закон № 835), тим самим кардинально змінивши правила реєстрації бізнесу в Україні. Питання щодо державної реєстрації МСП урегульовано системою нормативно-правових актів, а саме: ГКУ, Законом «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань», Законом «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва», Порядком державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, затвердженим наказом Міністерства юстиції від 09.02.2016 р. № 359/5. Питання започаткування МСП частково розглядаються і в такому міжнародному документі, як Європейська хартія малих підприємств, ухвалена у 2000 р. Україна вирішила імплементувати принципи та положення Європейської хартії малих підприємств відповідно до доручення КМУ від 10 квітня 2006 р. № 9378/3/1–06 та на пропозицію представництва України при європейських співтовариствах від 10 квітня 2006 р. № 3111/16–202/1–872.

З метою подальшого розвитку МСП в Україні та підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств Кабінет Міністрів України 2 липня 2008 р. ухвалив постанову «Про запровадження в Україні принципів Європейської хартії для малих підприємств» за № 587 [5, с. 15-19].

Згідно з п. 4 ч. 1 ст. 1 Закону № 835 державна реєстрація юридичних осіб, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб – підприємців (далі – державна реєстрація) – офіційне визнання шляхом засвідчення державою факту створення або припинення юридичної особи, громадського формування, що не має статусу юридичної особи, засвідчення факту наявності відповідного статусу громадського об'єднання, професійної спілки, її організації або об'єднання, політичної партії, організації роботодавців, об'єднань організацій роботодавців та їхньої символіки, засвідчення факту набуття або позбавлення статусу підприємця фізичною

особою, зміни відомостей, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, про юридичну особу та фізичну особу – підприємця, а також проведення інших реєстраційних дій, передбачених цим Законом. На думку І. Труш, реєстраційна процедура – це передбачений законом порядок дій, що вчиняють органи державної реєстрації з метою фіксації юридичних фактів, які відображають виникнення, зміну або припинення статусу суб'єктів підприємницької діяльності. Відповідно до п. 5 ч. 1 ст. 1 Закону № 835 державний реєстратор юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (далі – державний реєстратор) – особа, яка перебуває у трудових відносинах з суб'єктом державної реєстрації, нотаріус.

Виділяють такі етапи процесу створення суб'єкта господарювання :

- Прийняття рішення про створення та розробка установчих документів.
- Організація та формування майнової бази.
- Організація та проведення установчих зборів.
- Державна реєстрація створеного суб'єкта.

На першому етапі створення суб'єкта господарювання необхідно визначити коло майбутніх засновників та укласти установчий договір, визначити організаційно-правову форму створюваної юридичної особи, її мету, предмет та напрямки дії, розробити статут, якщо він необхідний для даного виду та організаційно-правової форми суб'єкта господарювання [6, с. 21-22].

Загальні вимоги щодо установчих документів стосуються:

- видів установчих документів: рішення про утворення суб'єкта господарювання (приймається при створенні господарської організації унітарного типу), засновницький договір (укладається у разі заснування суб'єкта господарювання двома і більше особами), статут (приймається в передбачених законом випадках - при створенні: підприємств; господарських товариств, що належать до об'єднані) капіталів; виробничих кооперативів),

положення (щодо філій, представництв, інших відокремлених підрозділів господарських організацій як суб'єктів внутрішньогосподарських відносин; щодо органів виконавчої влади як суб'єктів організаційно-господарських повноважень);

- змісту установчих документів (в них повинні бути зазначені найменування та місцезнаходження суб'єкта господарювання, мета і предмет господарської діяльності, склад і компетенція його органів управління, порядок прийняття ними рішень, порядок формування манна, розподілу прибутків і збитків, умови його реорганізації та ліквідації, якщо інше не передбачено законом);

- спеціальні вимоги до засновницького договору, статуту, положення: у засновницькому договорі засновники зобов'язуються утворити суб'єкт господарювання, визначають порядок спільної діяльності щодо його утворення, умови передачі йому свого манна, порядок розподілу прибутків і збитків, управління діяльністю суб'єкта господарювання та участі в ньому засновників, порядок вибуття та входження нових засновників, інші умови діяльності суб'єкта господарювання, які передбачені законом, а також порядок його реорганізації та ліквідації відповідно до закону; статут суб'єкта господарювання повинен містити відомості про його найменування і місцезнаходження, мсту і предмет діяльності, розмір і порядок утворення статутного та інших фондів, порядок розподілу прибутків і збитків, про органи управління і контролю, їх компетенцію, про умови реорганізації та ліквідації суб'єкта господарювання, а також інші відомості, пов'язані з особливостями організаційної форми суб'єкта господарювання, передбачені законодавством); положенням визначається господарська компетенція органів державної влади (галузевих і функціональних міністерств та відомств), управлінь і відділів виконкомів органів місцевого самоврядування, а також суб'єктів внутрішньогосподарських відносин - відокремлених підрозділів (в тому числі філій, представництв) господарських організацій - юридичних осіб.

На другому етапі закладається майнова база, що є необхідною передумовою виникнення його правосуб'єктності. Статутний фонд - зареєстрований у встановленому порядку та закріплений в установчих документах грошовий еквівалент майна, яке повинно бути передане підприємству у власність у вигляді вкладів для забезпечення його господарської діяльності і як оплата його учасникам (засновникам) набутих ними майнових прав [3, с. 136-141].

Третій етап - організація та проведення зборів засновників. Включає наступні дії:

- розробка порядку денного зборів
- повідомлення про час і місце їх проведення
- рішення про порядок проведення реєстру
- підготовка проектів рішень про затвердження статуту
- оцінка негрошових внесків
- вибори виконавчих та контролюючих органів
- проведення зборів та вирішення питань, включених в порядок денний.

Четвертий етап – державна реєстрація суб'єкта господарювання.

Отже, створення складається з небагатьох етапів, ці етапи не складні, але їх виконання потребує певний час, а також отримання низки документів і дозволів, для того щоб набути статус суб'єкта господарювання.

РОЗДІЛ 2. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОРЯДКУ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

2.1. Порядок Державної реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності - юридичної особи

Фізична особа, яка має намір здійснювати підприємницьку діяльність, може особисто відвідати орган державної реєстрації чи надіслати поштовим відправленням із з описом вкладення всіх необхідних документів або надіслати їх в електронній формі. СПД у вигляді підприємства може доручити виконання реєстраційних дій уповноваженій особі, оформивши належним чином надані повноваження. В останньому випадку уповноважена особа повинна державному реєстраторові пред'являти свій паспорт і документ, який засвідчує її повноваження [4, с. 175-179].

Для проведення держреєстрації СПД подає таке:

- заповнену реєстраційну картку на проведення державної реєстрації юридичної особи, до якої може бути подана як додаток заява щодо обрання юридичною особою спрощеної системи оподаткування та/або реєстраційна заява про добровільну реєстрацію як платника податку на додану вартість за встановленою законодавством формою;
- примірник оригіналу (ксерокопію, нотаріально засвідчену копію) рішення засновників або уповноваженого ними органу про створення юридичної особи;
- два примірники установчих документів (у разі подання електронних документів – один примірник);
- документ, що засвідчує внесення плати за державну реєстрацію – адміністративний збір.

Адміністративний збір, згідно зі ст. 10 Закону про держреєстрацію, справляється у відповідному розмірі від мінімальної заробітної плати в

місячному розмірі, установленій законом на 1 січня календарного року, у якому подаються документи для проведення відповідної реєстраційної дії. Наприклад, за проведення державної реєстрації змін, що вносяться до установчих документів юридичної особи, адміністративний збір справляється в розмірі 0,05 мінімальної заробітної плати; імені або місця проживання фізичної особи-підприємця справляється адміністративний збір у розмірі 0,02 мінімальної заробітної плати. Варто зауважити, що в разі надсилання електронних документів необхідно додати електронний документ, який засвідчує повноваження особи, пов'язані з підготовкою електронних документів фізичної особи-підприємця.

Якщо зазначені документи надіслано реко мендованим листом з описом вкладення, то державний реєстратор, отримавши їх, надсилає копію опису реко мендованим листом підприємцю з відміткою про дату надходження. Підставами для відмови в проведенні державної реєстрації є, по-перше, невідповідність відомостей, які вказані в реєстраційній картці на проведення державної реєстрації, відомостям, що зазначені в документах, поданих для проведення державної реєстрації; по-друге, невідповідність установчих документів вимогам ч. 3 ст. 8 Закону про держреєстрацію або наявність обмежень на зайняття підприємницькою діяльністю для фізичних осіб-підприємців, які встановлені законом; по-третє, наявність в установчих документах юридичної особи пропаганди комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів і їхньої символік; по-четверте, порушення порядку створення юридичної особи, який установлено законом, а саме:

- наявність обмежень на зайняття відповідних посад, установлених законом щодо осіб, котрі зазначені як посадові особи органу управління юридичної особи [16, с. 75-79];

- невідповідність відомостей про засновників (учасників) і кінцевого бенефіціарного власника (контролера) (бенефіціарних власників (контролерів))

юридичної особи відомостям щодо них, які містяться в Єдиному державному реєстрі;

– наявність обмежень щодо вчинення засновниками (учасниками) юридичної особи або уповноваженою ними особою юридичних дій, які встановлені абзацом 4 ч. 2 ст. 35 Закону про держреєстрацію;

– наявність у Єдиному державному реєстрі найменування, що тотожне найменуванню юридичної особи, яка має намір зареєструватися.

Державний реєстратор за відсутності підстав для відмови в проведенні державної реєстрації юридичної особи повинен унести до реєстраційної картки на проведення державної реєстрації юридичної особи ідентифікаційний код, відповідно до вимог Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України, і до Єдиного державного реєстру запис про проведення державної реєстрації юридичної особи на підставі відомостей цієї реєстраційної картки.

Дата внесення до Єдиного державного реєстру запису про проведення державної реєстрації юридичної особи є датою державної реєстрації юридичної особи. Державна реєстрація юридичної особи здійснюється в день надходження всіх передбачених законом документів для проведення державної реєстрації. Протягом 24 годин, крім вихідних і святкових днів, після отримання державним реєстратором від органів статистики, доходів і зборів, Пенсійного фонду України даних про взяття на облік юридичної особи державним реєстратором видається (надсилається поштовим відправленням із описом вкладення) засновнику або уповноваженій ним особі один примірник оригіналу установчих документів із відміткою державного реєстратора про проведення державної реєстрації юридичної особи та виписки з Єдиного державного реєстру [4, с. 75-79].

Порядок проведення державної реєстрації СПД у пострадянських державах регулюються однойменними законами Росії, Білорусі (зокрема Федеральний закон «Про державну реєстрацію юридичних осіб та індивідуальних підприємців»). Для Республіки Казахстан характерним є

положення щодо обов'язковості державної реєстрації для індивідуальних підприємців. Так, відповідно до ст. 27 Закону Республіки Казахстан, обов'язковій реєстрації підлягають тільки підприємці, які мають найманих працівників або мають від підприємницької діяльності сукупний річний дохід у розмірі, який перевищує визначений податковим законодавством мінімальний неоподаткований податок, державна реєстрація має явочний характер з метою взяття на облік індивідуального підприємця як платника податків у територіальному органі за місцем його мешкання. У Республіці Білорусь державна реєстрація індивідуальних підприємців без утворення юридичних осіб відбувається виконавчими комітетами районних, міських, районних у містах Радах народних депутатів за їх місцем проживання відповідно до ст. 5 Закону Республіки Білорусь «Про підприємництво у Республіці Білорусь» і Декрету Президента Республіки Білорусь «Про впорядкування державної реєстрації і ліквідації (припинення діяльності) суб'єктів господарювання».

У деяких економічно розвинутих країнах фізичні особи, які мають намір займатися підприємницькою діяльністю, зобов'язані зареєструвати в установленому порядку свою діяльність і набути статус підприємця (чи індивідуального підприємця за російським законодавством, чи комерсанта за законодавством європейських держав) після процедури державної реєстрації.

Державна реєстрація здійснюється шляхом виконання реєстраційних дій і внесення відповідних відомостей про СПД у спеціальні державні реєстри. Наприклад, в Україні до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України; у Росії до Єдиного державного реєстру юридичних та фізичних осіб, у державні торгові реєстри в Німеччині, Франції, Японії тощо. Водночас у Великобританії, наприклад, реєстрація індивідуальних підприємців у Торговому реєстрі не обов'язкова, тому що облік індивідуальних підприємців здійснюється податковими органами з метою стягнення податків. А законодавство Фінляндії зовсім не вимагає державної реєстрації індивідуальних підприємців у Торговому реєстрі [5, с. 6-7].

Торговий реєстр (Державний торговий реєстр) – це офіційний юридичний перелік суб'єктів торгового права, який публікується в спеціальних виданнях. Реєстр має публічний і загальновідомий характер, він дає змогу будь-кому одержати достовірні відомості про те, хто є підприємцем, який його правовий статус, і деякі інші дані. Як правило, реєструються фірмове найменування, правова форма підприємця (вид товариства тощо), місцезнаходження органів управління, статутні документи, розмір статутного капіталу, предмет діяльності, обсяг відповідальності (для окремих видів товариств), дані про керівників, представників (ім'я, місце проживання). Після реєстрації в Торговому реєстрі підприємець одержує офіційний статус.

Відповідно до законодавства про державну реєстрацію України, обов'язковою є не тільки державна реєстрація СПД, які починають свою діяльність, а й припинення її, а також унесення змін до державного реєстру відомостей про зміни, які відбуваються в СПД протягом здійснення діяльності. Необхідною умовою для проведення реєстраційних дій є справляння платежів до бюджету [4, с. 201-202].

В Україні основне завдання Єдиного державного реєстру юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців – це визнання факту створення суб'єкта господарювання, ведення обліку всіх суб'єктів підприємництва і створення таких умов, коли законослухняний підприємець, укладаючи угоди, матиме можливість отримати легальну інформацію про своїх партнерів по бізнесу, тим самим уберегтися від вступу в стосунки з фіктивним, легально не існуючим суб'єктом. Відомості, що містяться в Єдиному державному реєстрі, є відкритими й загальнодоступними, за винятком реєстраційних номерів облікових карток платників податків, відомостей про відкриття та закриття рахунків, накладення й зняття арештів на рахунки та майно, можуть бути надані у вигляді витягу з Єдиного державного реєстру; довідки про наявність або відсутність в Єдиному державному реєстрі інформації, яка запитується; бази даних (сукупність інформації Єдиного державного реєстру в електронному

вигляді) для цілей бюро кредитних історій у строк не більше ніж п'ять робочих днів із дати надходження запиту. Порядок надання відомостей із Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців визначається Наказом Державного комітету з питань регуляторної політики і підприємництва «Щодо затвердження деяких нормативно-правових актів про надання відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців».

В.І. Марков, досліджуючи проблеми створення й реєстрації суб'єктів підприємництва недержавного сектора економіки, також дійшов висновків, що інформація про суб'єктів підприємницької діяльності, яка міститься в Єдиному державному реєстрі, повинна бути максимально відкритою, загальнодоступною через усесвітню мережу з регулярним оновленням відомостей, що дає змогу мати на постійній основі вичерпний перелік суб'єктів підприємницької діяльності, що забезпечить прозорість і перешкоджатиме вступу в підприємницькі відносини сумнівних суб'єктів із ознаками «фіктивності», позитивно вплине на зміцнення законності й правопорядку загалом у господарській сфері. Недотримання встановленого порядку забезпечення публічності й прозорості такої інформації має тягти за собою відповідальність уповноважених органів із обов'язковим застосуванням до них санкцій [14, с. 131-135].

Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» від 19.10.2010 р. СПД було надано право проведення електронної реєстрації. Особливістю цього Закону є можливість проведення електронної державної реєстрації юридичних і фізичних осіб-підприємців. Подання електронних документів і проведення електронної державної реєстрації стало першим кроком упровадження вільного доступу до публічної інформації щодо діючих суб'єктів господарювання в Україні. Але, на нашу думку, було б доцільно в цьому Законі передбачити норми щодо подання запитів на отримання відомостей із Єдиного державного реєстру в електронному вигляді.

Отже, Закон потребує чіткої регламентації організаційного й технічного характеру щодо можливості зробити інформацію з державного реєстру більш доступнішою.

Якщо оцінювати значимість вищезазначеного Закону, електронна державна реєстрація фізичних осіб-підприємців – це, безумовно, шлях до сучасних передових технологій, але не шлях до спрощення процедури державної реєстрації індивідуальної підприємницької діяльності громадян. Не кожний майбутній підприємець має досвід роботи в мережі Інтернет, на практиці відсутня єдність у механізмі взаємодії органів державної реєстрації з фіскальними органами, Пенсійного фонду та інших соціальних фондів, немає дозвільних центрів, «єдиних вікон» для електронного передання інформації щодо новоствореного суб'єкта, що значно перешкоджає й ускладнює процес легалізації індивідуальних фізичних осіб-підприємців. Тому з метою спрощення процедури державної реєстрації можна запропонувати скасування державної реєстрації фізичної особи-підприємця в органах державної реєстрації, а проводити її тільки у фіскальних органах за місцем реєстрації підприємця як платника податків, так як це проводиться в багатьох європейських країнах, РФ і республіці Казахстан.

По-друге, в Україні варто запровадити систему «відкритого доступу» до інформації з Єдиного державного реєстру в режимі «он-лайн» з метою отримання основних відомостей із реєстру безкоштовно через мережу Інтернет, що надасть можливість, зокрема, протидіяти фіктивним суб'єктам підприємництва [15, с. 33-38].

Якщо аналізувати спільні риси та відмінності національного й зарубіжного законодавства у сфері державної реєстрації, можна дійти висновку про наявність спільних рис, а саме: державна реєстрація фізичних осіб як підприємців і внесення відомостей про них до Державних торгових реєстрів, різняться тільки органи, які ведуть ці реєстри, – це можуть бути суди (Франція, Німеччина), міністерства (Англія) або податкові органи (Росія), в Італії,

наприклад, обов'язковій реєстрації підлягають комерсанти, які здійснюють виробничу, посередницьку, страхову, банківську діяльність або надають транспортні послуги. Реєстрація має явочний характер.

2.2. Документи, що подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи

Вимоги до оформлення документів, що подаються для державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань

1. Документи, що подаються для державної реєстрації, повинні відповідати таким вимогам:

1) документи мають бути викладені державною мовою та додатково, за бажанням заявника, - іншою мовою (крім заяви про державну реєстрацію);

2) текст документів має бути написаний розбірливо (машинодруком або від руки друкованими літерами);

3) документи не повинні містити підчищення або дописки, закреслені слова та інші виправлення, не обумовлені в них, орфографічні та арифметичні помилки, заповнюватися олівцем, а також містити пошкодження, які не дають змоги однозначно тлумачити їх зміст;

4) документи в електронній формі мають бути оформлені згідно з вимогами, визначеними законодавством;

5) заява про державну реєстрацію підписується заявником. У разі подання заяви про державну реєстрацію поштовим відправленням справжність підпису заявника повинна бути нотаріально засвідчена;

6) рішення уповноваженого органу управління юридичної особи повинно бути оформлено з дотриманням вимог, встановлених законом, та відповідати законодавству [17, с. 191-195].

Рішення уповноваженого органу управління юридичної особи, що подається для державної реєстрації змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі, викладається у письмовій формі, прошивається, пронумеровується та підписується засновниками (учасниками), уповноваженими ними особами або головою та секретарем загальних зборів (у разі прийняття такого рішення загальними зборами). Справжність підписів на такому рішенні нотаріально засвідчується, крім випадків, передбачених законом.

Дія абзацу другого цього пункту в частині нотаріального засвідчення справжності підпису не поширюється на державну реєстрацію змін до відомостей про державний орган, орган місцевого самоврядування, громадське об'єднання чи благодійну організацію, що містяться в Єдиному державному реєстрі, а також на державну реєстрацію змін до відомостей про юридичну особу, що вносяться на підставі розпорядчого акта державного органу, органу місцевого самоврядування [18, с. 95-101].

Справжність підписів на рішенні, що подається для державної реєстрації змін до відомостей про громадське об'єднання чи благодійну організацію, що містяться в Єдиному державному реєстрі, нотаріально засвідчується лише у разі наявності такої вимоги в установчих документах відповідного громадського об'єднання чи благодійної організації;

7) рішення про припинення юридичної особи має містити відомості про персональний склад комісії з припинення (комісії з реорганізації, ліквідаційної комісії), її голову або ліквідатора, реєстраційні номери облікових карток платників податків або серію та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків, повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті про право здійснювати платежі за серією та номером паспорта), про порядок та строк заявлення кредитором своїх вимог;

8) установчий документ юридичної особи, положення, регламент, список суддів постійно діючого третейського суду, статут (положення) громадського формування, що не має статусу юридичної особи, повинен містити відомості, передбачені законодавством, та відповідати законодавству;

9) установчий документ викладається у письмовій формі, прошивається, пронумеровується та підписується засновниками (учасниками), уповноваженими ними особами або головою та секретарем загальних зборів (у разі прийняття такого рішення загальними зборами, крім випадків заснування юридичної особи). Справжність підписів на установчому документі нотаріально засвідчується, крім випадків, передбачених законом.

Дія абзацу першого цього пункту в частині нотаріального засвідчення справжності підпису не поширюється на державну реєстрацію створення юридичної особи (крім створення в результаті виділу, злиття, перетворення, поділу), а також на державну реєстрацію створення державного органу, органу місцевого самоврядування або на державну реєстрацію змін до відомостей про державний орган, орган місцевого самоврядування, громадське об'єднання чи благодійну організацію, що містяться в Єдиному державному реєстрі. Справжність підписів на установчому документі громадського об'єднання чи благодійної організації нотаріально засвідчується лише у разі наявності такої вимоги в установчих документах відповідного громадського об'єднання чи благодійної організації;

10) установчі документи банків, інших юридичних осіб, які згідно із законом підлягають погодженню (реєстрації) відповідно Національним банком України, іншими державними органами, подаються з відміткою про їх погодження відповідним органом;

11) внесення змін до установчого документа юридичної особи, положення, регламенту, списку суддів постійно діючого третейського суду, статуту (положення) громадського формування, що не має статусу юридичної особи, оформляється шляхом викладення його в новій редакції;

12) передавальний акт (у разі злиття, приєднання, перетворення) та розподільчий баланс (у разі поділу або виділу) юридичної особи повинні відповідати вимогам, встановленим законом. Справжність підписів на передавальному акті та розподільчому балансі юридичної особи нотаріально засвідчується, крім випадків, передбачених законом [9, с. 146-150].

Дія абзацу першого цього пункту в частині нотаріального засвідчення справжності підпису не поширюється на державну реєстрацію створення державного органу, органу місцевого самоврядування або на державну реєстрацію змін до відомостей про державний орган, орган місцевого самоврядування, громадське об'єднання чи благодійну організацію, що містяться в Єдиному державному реєстрі.

Справжність підписів на передавальному акті та розподільчому балансі громадського об'єднання чи благодійної організації нотаріально засвідчується лише у разі наявності такої вимоги в установчих документах відповідного громадського об'єднання чи благодійної організації;

13) документи, видані відповідно до законодавства іноземної держави, повинні бути легалізовані (консульська легалізація чи проставлення апостиля) в установленому законодавством порядку, якщо інше не встановлено міжнародними договорами;

14) документ, викладений іноземною мовою, повинен бути перекладений на державну мову із засвідченням вірності перекладу з однієї мови на іншу або підпису перекладача в установленому законодавством порядку;

15) зображення та опис символіки повинні бути оформлені з дотриманням вимог, встановлених законом, та відповідати законодавству;

16) у разі якщо оригінали документів, необхідних для державної реєстрації, відповідно до законодавства залишаються у справах державних органів, органів місцевого самоврядування, що їх видають, заявник подає копії документів, оформлені такими органами відповідно до законодавства [8, с. 212-218].

Форми заяв про державну реєстрацію затверджуються Міністерством юстиції України.

РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Відповідно до Положення про Державну реєстраційну службу України, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 219 Державна реєстраційна служба України (Укрдержреєстр) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра юстиції, який реалізує державну політику з питань державної реєстрації актів цивільного стану, речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців, договорів комерційної концесії (субконцесії), реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, громадських спілок, інших громадських формувань, статутів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, якщо їх реєстрація передбачена законами, статуту територіальної громади м. Києва, державної реєстрації друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності [7, с. 68-73].

Укрдержреєстр у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства.

Основними завданнями Укрдержреєстру є:

1) реалізація державної політики з питань державної реєстрації актів цивільного стану, речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців, договорів комерційної концесії (субконцесії), реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, громадських спілок, інших громадських формувань, статутів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, якщо їх реєстрація передбачена законами, статуту територіальної громади м. Києва, державної реєстрації друкованих

засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності;

2) внесення на розгляд Міністра юстиції пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у зазначених сферах.

Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України (ЄДРПОУ) — автоматизована система збирання, накопичення та обробки даних про підприємства та організації усіх форм власності, а також їх відокремлені підрозділи — філії, відділення, представництва тощо. Правовий статус реєстру регулюється «Положенням про Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України», затвердженим постановою Кабінету Міністрів в редакції від 22 червня 2005 р. (постанова № 499). Метою реєстру є забезпечення єдиного державного обліку підприємств та організацій усіх форм власності. ЄДРПОУ існує поруч із Єдиним державним реєстром юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, метою якого є забезпечення прав кредиторів і інших осіб шляхом розкриття інформації про юридичну особу або підприємця [7, с. 88-89].

До ЄДРПОУ включаються дані про такі суб'єкти господарської діяльності:

- юридичні особи, а також їх філії, відокремлені підрозділи, які розташовані на території України і діють на підставі її законодавства;
- юридичні особи, їх філії, відділення, пред ін. відокремлені підрозділи, розміщені за межами України, які створені за участю юридичних осіб України і діють відповідно до законодавства іноземних держав.

Інформаційний фонд ЄДРПОУ містить такі дані:

- ідентифікаційні: ідентифікаційний код суб'єкта господарської діяльності, єдиний для всього інформаційного простору України, та його назву;
- класифікаційні дані про галузеву, територіальну, відомчу належність, форму власності та організаційно-правову форму господарювання;
- довідкові: адресу, телефон, факс, прізвище керівника, засновників (інвесторів) тощо;

- реєстраційні: відомості про державну реєстрацію (перереєстрацію), спосіб створення, реорганізацію, ліквідацію тощо;
- економічні: виробничо-технічні та фінансово-економічні показники суб'єкта господарської діяльності.

Ведення ЄДРПОУ здійснює «Державний комітет статистики України», який водночас є і його розпорядником. Розпорядниками територіальних рівнів реєстру є відповідні органи державної статистики в Автономній Республіці Крим, областях, Києві та Севастополі.

Для включення до ЄДРПОУ суб'єкт господарської діяльності у 10-денний строк після його державної реєстрації (перереєстрації) або прийняття рішення (постанови, розпорядження, наказу) про створення, в тому числі філії, відділення, представництва тощо, подає до відповідного органу державної статистики заповнену облікову картку встановленого зразка, а також нормативні та установчі документи. В разі включення суб'єкта господарської діяльності до ЄДРПОУ йому встановлюється ідентифікаційний код і коди класифікаційних ознак. Ідентифікаційний код єдиний, для всього інформаційного простору України і зберігається за суб'єктом господарської діяльності протягом усього періоду його існування.

ВИСНОВКИ

Державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності полягає в обов'язковій юридичній дії здійснюваній при їх створенні з метою їх легалізації, тобто надання суб'єктам формально-юридичних ознак суб'єкта права. Саме з реєстрації суб'єкта підприємництва він починає приймати участь у господарсько-правовому обігу як загальновідома юридична чи фізична особа для органів державної влади та для третіх осіб.

Суб'єкт господарювання підлягає державній реєстрації як юридична особа чи фізична особа-підприємець у порядку, визначеному законом "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців" від 15.05.2003 року.

Державна реєстрація суб'єктів підприємництва полягає у засвідченні факту створення або припинення юридичної особи, засвідчення факту набуття або позбавлення статусу підприємця фізичною особою, а також вчинення інших реєстраційних дій, шляхом внесення відповідних записів до Єдиного державного реєстру.

Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців (далі - Єдиний державний реєстр) - автоматизована система збирання, накопичення, захисту, обліку та надання інформації про юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців.

Державна реєстрація здійснюється у відповідному виконавчому комітеті міської ради міста обласного значення або у районній, районній у містах Києві та Севастополі державній адміністрації за місцезнаходженням юридичної особи чи місцем проживання фізичної особи (місцезнаходженням юридичної особи є її юридична адреса, а місцем проживання фізичної особи - житловий будинок, квартира, інше приміщення у відповідному населеному пункті, в якому фізична особа проживає постійно, переважно або тимчасово, що знаходиться за певною адресою, за якою здійснюється зв'язок з фізичною особою - підприємцем).

Отже, закон встановлює перелік реєстраційних дій, при проведенні яких дозволяється надання документів в електронній формі, а також дій, при проведенні яких документи надаються виключно у паперовій формі.

Окремого розгляду потребують проблеми, що виникають при здійсненні державної реєстрації фізичної особи-підприємця.

У контексті цього питання необхідно торкнутися проблем обмеження деяких фізичних осіб у праві на зайняття підприємницькою діяльністю, а отже і існування заборони на державну реєстрацію їх як суб'єктів підприємницької діяльності. У законодавстві України можна виділити декілька законодавчих рівнів заборони займатися підприємницькою діяльністю: на рівні Конституції, на рівні Господарського та Цивільного кодексів, на рівні законів та підзаконних нормативних актів.

Отже, вважаємо, що було б доцільно до зазначеного закону внести зміни стосовно того, що державна реєстрація громадського формування повинна проводитися у порядку, встановленому законом для державної реєстрації юридичних осіб. При цьому, за виконавчим органом сільської, селищної, міської, районної у місті ради необхідно залишити лише погоджувальну функцію щодо створення такої організації та її статуту.

Таким чином, незважаючи на загалом прогресивні норми, що закріплені у Законі про реєстрацію, процедура реєстрації ще не є досконалою. Існуючі проблеми державного регулювання процесу державної реєстрації як юридичних осіб, так і фізичних осіб-підприємців в Україні, потребують розв'язання шляхом розробки і реалізації заходів щодо нормативно-правового удосконалення процедури державної реєстрації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський Кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Баклан О. Державна реєстрація, ліцензування та видача спеціальних державних дозволів на здійснення деяких видів діяльності в сфері підприємництва: теоретико-прикладні питання / О. Баклан // Теорія і практика інтелектуальної власності. - 2011. - № 6. - С. 78-82
3. Белінгіо В. Адміністративна відповідальність суб'єктів надання адміністративних послуг у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців / В. Белінгіо // Підприємництво, господарство і право. - 2016. - № 12. - С. 136-141
4. Вінник О.М. Господарське право : [навчальний посібник] / О.М. Вінник. – 2-ге вид., змінене та доп. – К. : Правова єдність, 2009. – 766 с.
5. Віхров О.П. Організаційно-господарські правовідносини : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.04 «Господарське право; господарсько-процесуальне право» / О.П. Віхров. – Донецьк, 2009. – 30 с.
6. Гудзь О. Є. Корпоративне управління : понятійно-термінологічний словник / О. Є. Гудзь. — К. : Державний університет телекомунікацій, 2014. — 41 с.
7. Зельдіна О. Р. Державна реєстрація суб'єктів підприємництва – громадян [Електронний ресурс] / О. Р. Зельдіна, Є. О. Жарікова // Економіка та право. - 2013. - № 3. - С. 68-73
8. Качура О. Адміністративні процедури державної реєстрації юридичних осіб та суб'єктів без статусу юридичної особи у контексті нової редакції Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань" [Електронний ресурс] / О. Качура // Evropsky politicky a pravni diskurz. - 2016. - Vol. 3, Iss. 4. - С. 212-218

9. Квасніцька О. О. Інститут державної реєстрації суб'єктів підприємництва / О. О. Квасніцька // Університетські наукові записки, 2012. – № 1–2. – С. 146–150
10. Кравець І.М. Правовий статус суб'єктів організаційно- господарських повноважень за Господарським кодексом України / І.М. Кравець // Вісник господарського суду. – 2008. – № 1. – С. 157–168.
11. Коваль В.М. Організаційно-господарські відносини і зобов'язання / В.М. Коваль // Економіка та право. – 2011. – № 3. – С. 59–62.
12. Коритін Д. С. Правові проблеми державної реєстрації малих та середніх підприємств в Україні / Д. С. Коритін // Право та інновації. - 2016. - № 3. - С. 23-27
13. Любченко П.М. Організаційно-господарські повноваження: проблеми теорії і практики / П.М. Любченко, Ю.М. Берездецький // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція». – 2013. – Том 2. – Випуск 6-2. – С. 27–30.
14. Людькова К. І. Щодо сутності реєстраційних проваджень та їх ознак / К. І. Людькова // Право і суспільство. - 2015. - № 5(3). - С. 131-135
15. Мадзігон В. Підприємництво та підприємство, вибір підприємницької ідеї та реєстрація підприємства / В. Мадзігон // Молодь і ринок. - 2013. - № 6. - С. 33-38
16. Малишко Ю. М. Оцінка дерегуляторного впливу нормативно-правового акту в реєстраційній сфері на суб'єктів малого підприємництва / Ю. М. Малишко // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка. - 2015. - Вип. 2. - С. 75-79
17. Петрина В. Н. Господарські об'єднання: правові проблеми управління / В. Н. Петрина // Часопис Київського університету права. - 2014. - № 2. - С. 191-195
18. Римарчук Р. М. Аналіз основних положень про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців / Р. М. Римарчук // Вісник

Львівського торговельно-економічного університету. Юридичні науки. - 2017. - Вип. 5. - С. 95-101

19. Середницька І. А. До питання про реєстрацію фізичної особи-підприємця / І. А. Середницька, М. М. Ульяник // Південноукраїнський правничий часопис. - 2014. - № 3. - С. 93-94

20. Товченко А. В. Упровадження Класифікації видів економічної діяльності у Статистичний реєстр підприємств України / А. В. Товченко // Статистика України. - 2013. - № 2. - С. 40-47